

Raadsvoorstel

Voorstel aan de raad van de gemeente Dantumadiel

Jaartal + zaaknummer : 2024 / 2024-275501
Raadsvergadering d.d. : 28 januari 2025
Portefeuillehouder : A. Haga
Programma : (1) Ynwenner en bestjoer
Programmaonderdeel : Veiligheid
Naam opsteller : G. Oldersma (E-mail: g.oldersma2@dantumadiel.frl)
Onderwerp : Kaderbrief 2026-2029 Veiligheidsregio Fryslân
Begrotingswijziging : Nee

Voorgesteld raadsbesluit

1. Kennis te nemen van de Kaderbrief van de Veiligheidsregio Fryslân 2026-2029.
2. Geen zienswijze in te sturen over de Kaderbrief 2026-2029;
3. Kennis te nemen van het voorstel om deelname aan de Stichting Brandweeropleidingen Noord (BON) te formaliseren.
4. Geen zienswijze in te sturen over de formalisering van de deelname aan de Stichting Brandweeropleidingen Noord (BON).

Inleiding

De Veiligheidsregio Fryslân (VRF) is een wettelijk verplichte gemeenschappelijke regeling van alle Friese gemeenten en voert provinciaal taken uit op het gebied van brandweezorg, crisisbeheersing en publieke gezondheidszorg.

1.1 Verzoek om zienswijze

In de Kaderbrief 2026-2029 schetst de VRF welke ontwikkelingen de komende jaren financieel van invloed zijn. De kaderbrief is op 28 november 2024 naar de gemeenteraden in Fryslân gestuurd, met het verzoek om uiterlijk 31 januari 2025 te reageren.

1.2 Lagere bijdrage gemeenten

Een belangrijke ontwikkeling is de verlaging van de gemeentelijke bijdrage, die Veiligheidsregio-breed met circa € 2,5 miljoen wordt verminderd. Deze verlaging is deels te danken aan een bijgestelde loonontwikkeling en aan achterstanden in de investeringsplanning. Die leiden tot een tijdelijke vrijval van kapitaallasten. Tegelijkertijd zijn er stijgende kosten, zoals indexatie van materiële kosten en de aanpassing naar aanleiding van de wet op de lijkbezorging. De kosten van deze wet worden echter volledig gecompenseerd door het Rijk. Per saldo resulteert dit alles in een lagere gemeentelijke bijdrage.

Beoogd effect

De gemeenteraad wordt in de gelegenheid gesteld een zienswijze te geven op de Kaderbrief 2026-2029 en op het voorstel om deelname aan de Stichting Brandweeropleidingen Noord te formaliseren

Argumenten

1.1 Verlaging van de gemeentelijke bijdrage

De Veiligheidsregio Fryslân heeft in de Kaderbrief 2026-2029 aangegeven dat zij initiatieven hebben genomen waardoor zij de gemeentelijke bijdrage met circa € 2,5 miljoen kan verlagen.

1.2 Autonome ontwikkelingen

In de kaderbrief 2025-2028 is aangegeven dat de stijging van de bijdrage veroorzaakt wordt door autonome ontwikkelingen. Het gaat hierbij onder andere om de loonstijgingen en de kosten van materieel. Uit de kaderbrief van 2026-2029 blijkt dat de geschatte loonkosten toch lager uitvallen. Dit komt door een bijstelling van de loonindexatie op basis van de laatste gegevens uit de septembercirculaire van het gemeentefonds. Wel leveren aanpassingen in de indexering voor wat betreft de materiële kosten een kleine verhoging op. Maar onderaan de streep is er nog steeds sprake van een kostenbesparing.

De laatste autonome ontwikkeling gaat over de wet op de lijkbezorging. De kosten die de uitvoering van de wet op de lijkbezorging meebrengt worden volledig vergoed via een decentralisatie-uitkering. Dit betekent dat deze ontwikkeling budgettair neutraal is en geen extra lasten voor de gemeente veroorzaakt.

1.3 Doorlichting

Uit de doorlichting van de begroting blijkt dat de financiële kaders van de Veiligheidsregio Fryslân robuust zijn, maar geen ruimte bieden voor extra uitgaven. De organisatie is sober en doelmatig ingericht. Dit blijkt uit een benchmark naar de omvang van de overhead en een landelijke vergelijking van de gemeentelijke bijdragen.

In eerdere jaren leidde de incidentele vrijval van kapitaallasten door achterstanden in de investeringsplanning tot een voordelig resultaat. De komende jaren worden de investeringen aan nieuwbouw en renovatie van kazernes ingehaald. Dit resulteert in hogere kosten. Deze hogere kosten zijn in de begroting verwerkt.

1.4 Geen nieuwe beleidsontwikkelingen

Er worden in de kaderbrief geen nieuwe beleidsontwikkelingen aangekondigd.

1.5 Dekkingsplan brandweer

In de Bestuurscommissie Veiligheid is gesproken over scenario's voor het nieuwe dekkingsplan van de brandweer. Uitgangspunt hierbij is het behouden van de kwaliteit van de basisbrandweezorg. Tegelijkertijd wordt bekeken of enkele specialistische taken kunnen komen te vervallen, omdat uit de evaluatie blijkt dat deze minder opleveren dan verwacht. Dit zou naar verwachting een besparing opleveren. Die besparing wordt dan alsnog verwerkt in de begroting van 2026.

3.1 Verbinden van de BON aan de Veiligheidsregio Fryslân

De drie veiligheidsregio's Drenthe, Fryslân en Groningen werken al lange tijd samen op het gebied van opleiden en oefenen van alle brandweerpersoneel in Noord-Nederland. Het gaat hierbij om opleidingen en trainingen voor bijna 2700 vrijwilligers en 300 beroepsmedewerkers, die werkzaam zijn vanuit 141 brandweerposten in de drie regio's. Om de opleidingen gezamenlijk te organiseren is in 1978 de Stichting Brandweeropleidingen Noord (BON) opgericht.

3.2 Onderzoek toont aan dat de Stichting BON juridisch losstaat van de veiligheidsregio's

Hoewel het altijd de bedoeling is geweest dat de BON als organisatie van en voor de drie veiligheidsregio's functioneert, blijkt uit onderzoek (bijlage 5) dat de Stichting BON tot nu toe juridisch losstaat van de drie veiligheidsregio's. Dit brengt risico's met zich mee voor zowel de veiligheidsregio's, als de BON en de afzonderlijke bestuurders. Zo hebben de veiligheidsregio's formeel geen zeggenschap en sturing en wordt niet voldaan aan alle aanbestedingswetgeving. Vanuit het oogpunt van rechtmatigheid wordt dit niet wenselijk geacht. Voor de BON is er bovendien geen bedrijfscontinuïteit gegarandeerd door het gebrek aan afspraken.

3.3 Er zijn verbetervoorstellen uitgewerkt

Met het invoeren van de verbetervoorstellen wordt de juridisch ongewenste situatie aangepast. De Veiligheidsregio Fryslân krijgt dan formeel zeggenschap en sturing over het opleiden en oefenen van het brandweerpersoneel.

Kanttekeningen en risico's

Er zijn onzekerheden over de financiering vanuit het Rijk voor de toekomst. Hieronder volgen een aantal onzekerheden die van invloed kunnen zijn op toekomstige aanpassingen van de begroting.

1.1 Onzekerheden rond loonkosten en materiële kosten

De huidige schattingen voor loonkosten zijn gebaseerd op de cao die loopt tot augustus 2025. Als de nieuwe cao na 2025 resulteert in hogere loonkosten dan geraamd, kan dit extra financiële druk opleveren. Dit geldt ook voor stijgende indexaties van materiële kosten, die afhankelijk zijn van de werkelijke consumentenprijsindex (CPI).

1.2 Onzekerheid over landelijke bezuinigingen

De voorgenomen 10% korting op specifieke uitkeringen (SPUK's) is nog niet volledig helder. Er is nog veel onduidelijkheid over de precieze gevolgen van deze korting, wat het moeilijk maakt om de impact goed in te schatten.

Voor de Brede Doeluitkering Rampenbestrijding (BDUR), de grootste specifieke uitkering, betekent dit mogelijk jaarlijks € 1,1 miljoen minder voor de Brandweer en Crisisbeheersing. Dit vormt een financieel risico. Vooral als de Veiligheidsregio deze korting niet volledig kan opvangen.

Daarnaast is er ook impact op de GALA-middelen (Gezond en Actief Leven Akkoord), wat extra onzekerheid met zich meebrengt over de financiering van gezondheidsgerelateerde taken.

Het blijft echter onduidelijk hoe het voornemen van het Rijk om deze kortingen door te voeren zich precies zal vertalen naar de praktijk, waardoor de uiteindelijke gevolgen moeilijk in te schatten zijn.

1.3 Investerings in de inhaalslag van achterstanden

De Veiligheidsregio heeft achterstanden in investeringen gepland in de komende jaren. Als deze kosten hoger uitvallen dan begroot of als extra investeringen nodig blijken, kan dit leiden tot verzoeken voor aanvullende financiering.

1.4 Risico van onzekerheden door het hoofdlijnenakkoord

De financiële effecten van het hoofdlijnenakkoord zijn nog niet volledig duidelijk. Beleidsonderdelen in dit akkoord kunnen resulteren in hogere uitgaven voor de Veiligheidsregio, bijvoorbeeld door nieuwe verplichtingen of beleidswijzigingen op het gebied van crisisbeheersing of publieke gezondheid.

1.5 Risico's van structurele tekorten bij de GGD

De GGD kampt met structurele tekorten door nieuwe taken. Dit komt door landelijke programma's en de groeiende vraag naar gezondheidszorg. De financiering van het Rijk is veelal tijdelijk en stopt. Daarnaast zorgt een achterstand in investeringen en oplopende huisvestingskosten voor extra druk. Het structurele tekort van € 1 miljoen door noodzakelijke functiewaardering en huisvestingskosten wordt momenteel onderzocht. De uitkomsten worden verwerkt in de Kaderbrief 2027-2030.

1.6 Beperkingen in flexibiliteit van de begroting

De begroting van de Veiligheidsregio wordt al als sober en doelmatig beoordeeld. Dit betekent dat er weinig ruimte is om onverwachte kosten intern op te vangen zonder extra bijdragen van gemeenten.

1.7 Het werken onder de Omgevingswet vraagt meer tijd en middelen dan voorheen het geval was.

De wet vraagt een andere manier van werken en denken, wat tot meer intensieve werkprocessen leidt. Het prijspeil wordt in de eerste twee jaar na de inwerkingtreding van de wet gemonitord. In 2025 wordt het bestuur geïnformeerd over de eerste resultaten van de uitvoering, waarna een evaluatie volgt. Na 2025 worden de kosten opnieuw berekend en wordt een nieuwe financieringssysteem voorgesteld. Dit kan betekenen dat de gemeenten mogelijk extra middelen moeten vrijmaken om de kosten van de nieuwe werkwijze te dekken.

Financiën

1.1 Verlaging van de gemeentelijke bijdrage

In de Kaderbrief 2026-2029 wordt een verlaging van circa € 2,5 miljoen Veiligheidsregio-breed gerealiseerd. De Veiligheidsregio Fryslân zal na besluitvorming over de kaderbrief de begroting opmaken en voorleggen aan de gemeenten. De verlaging van de gemeentelijke bijdrage wordt hierin verwerkt. Na vaststelling van de begroting van de Veiligheidsregio Fryslân volgt een aanpassing van onze gemeentelijke begroting of via de perspectiefnota of via een begrotingswijziging.

Vervolg en planning

Het algemeen bestuur stelt de kaderbrief vast in de vergadering van 13 maart 2025. Daarna volgt de opmaak voor de begroting 2026-2029. De Veiligheidsregio zal deze begroting wederom voorleggen aan de raad voor een zienswijze.

Communicatie + Participatie

2.1 Informeren via brief in de bijlage

Na besluitvorming door de raad wordt de Veiligheidsregio Fryslân geïnformeerd over het gemeentelijk standpunt over de Kaderbrief 2026-2029 en over het formaliseren van de deelname van de BON.

Bijlagen

1. Aanbiedingsbrief Kaderbrief 2026-2029 van de Veiligheidsregio Fryslân
2. Concept Kaderbrief 2026-2029
3. Aanvullende aanbiedingsbrief over BON
4. Bestuurlijke samenvatting BON
5. Onderzoek organisatie vakbekwaamheid Noord-Nederland
6. Concept brief zienswijze raad

Damwâld, 7 januari 2025

Burgemeester en wethouders van de gemeente Dantumadiel,

de secretaris, R.G. Dijksterhuis

de burgemeester, drs. A. Haga

Raadsbesluit

2024 / 2024-275501

De raad van de gemeente Dantumadiel,

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 7 januari 2025 ;

gelet op het bepaalde in de Wet Veiligheidsregio's en de Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Fryslân;

Besluit:

1. Kennis te nemen van de Kaderbrief van de Veiligheidsregio Fryslân 2026-2029.
2. Geen zienswijze in te sturen over de Kaderbrief 2026-2029;
3. Kennis te nemen van het voorstel om deelname aan de Stichting Brandweeropleidingen Noord (BON) te formaliseren.
4. Geen zienswijze in te sturen over de formalisering van de deelname aan de Stichting Brandweeropleidingen Noord (BON).

Aldus besloten door de raad van de gemeente Dantumadiel in zijn openbare vergadering d.d. 28 januari 2025

De raad voornoemd,
de griffier,

de voorzitter,

M. Jonker

drs. A. Haga